

Forskningspolitiskt nyhetsbrev från Nationella sekretariatet för genusforskning
med perspektiv på genus och forskningspolitik

Bara kd säger blankt nej

Genusforskningen har ett brett stöd från riksdagspartierna. Det visar en enkät som *Genusperspektiv* gjort. Bara kristdemokraterna ger ett tydligt nej som svar på frågan om den kommande

forskningspropositionen bör innehålla statliga satsningar på genusforskning. Övriga partier rör sig på skalan från att "varken vilja svara ja eller nej" till ett kraftfullt stöd för fortsatta statliga sats-

ningar. "De satsningar som vi tidigare gjort på genusforskningen har varit väl använda pengar – Sverige har presterat genusforskning av mycket hög klass", skriver miljöpartiet i sitt svar. **SIDAN 2**

Foto: Frida Lundberg

Så kan genusforskare bli framgångsrika i FP7

Genusforskningen har tillskrivits en viktig roll för att nå Sjunde ramprogrammets högt uppsatta kunskapsmål. Läs rutinerade FP7-kännarens råd för hur man som forskare framgångsrikt ger sig in i striden om de budgeterade 53 euromiljarderna. **SIDAN 4**

Högskoleverket ger Genusforskarskolan gott betyg

Den tvärvetenskapliga Genusforskarskolan får goda omdömen i den utvärdering som Högskoleverket gjort. Forskarskolan har på ett tydligt sätt förstärkt genusperspektivet inom respektive ämne, skriver verket i sin rapport. **SIDAN 5**

"Det är dags att gå från ord till handling"

"Snart kan vi fylla hela bibliotek med rapporter, expertgruppsresultat och statistik. Hyllan för åtgärder är däremot nästan tom". Det skriver EU-parlamentarikern Lena Ek i en debattartikel om jämställdhetsarbetet inom EU.

SIDAN 7

Forskningsmedel i konkurrens

Medieforskaren Colleen Lowe Mornas uppmaning apropå besvärande fakta om mediernas diskriminerande behandling av utsatta grupper – "Var inte arg, var smart" – har stor likhet med vad litteraturvetaren Karin Westman Berg en gång uppmanade kvinnliga forskare till – "Gråt inte, forska". Det är viktigt med en klok motstrategi när orättvisor ska bekämpas och mål uppnås. Det lönar sig inte att reagera med känslorna. Det gäller att tänka klart och, som genusforskare för länge sen insett: Man måste helt enkelt bli bäst.

I *Genusperspektiv*s enkät om hur det blir med det särskilda stödet till genusforskningen i den kommande forskningspropositionen svarar riksdagspartierna: Självklart behövs sådana pengar, och några tillägger, men de måste vara konkurrensutsatta.

Ja, då kan vi kanske känna oss lättade. Då är väl allt som vanligt. Genusforskningen har ju aldrig tidigare fått forskningsstöd annat än i konkurrens med annan forskning och andra forskare. Den modell som tillämpats under flera år har varit så kallad mainstreaming av pengarna, vilket i praktiken har upphävt örönmärkning. I den senaste omgången fördelades medlen med hjälp av en internationell bedömarpanel. Konkurrensutskottet har med andra ord varit den modell som tillämpats i fördelningen av stödet via Vetenskapsrådet.

Om den politiska majoriteten har några nya förslag att i konkurrens också fördela forskningsmedlen via universitetens fakultetsanslag skall bli spännande att se. Det behövs nog ett medvetet grepp från regeringens sida för att ingen forskning skall bli diskriminerad i dessa turer.

Anne-Marie Morhed,
Föreståndare för Nationella sekretariatet för genusforskning

Vad säger partierna

Forskningspropositionen som ska läggas fram under hösten kommer att dra upp riktlinjerna för de närmaste årens forskningspolitiska prioriteringar. *Genusperspektiv* har frågat alla riksdagspartier om hur de ser på genusforskningens framtid.

FRÅGA: Bör den kommande forskningspropositionen innehålla statliga satsningar på genusforskning?

"Satsningar måste fortsätta"

Eva Olofsson, riksdagsledamot vänsterpartiet, ersättare i utbildningsutskottet:

Vänsterpartiet anser att genusvetenskapen har bidragit till att höja kvaliteten och vitalisera forskningen. Den fyller också ett stort utomvetenskapligt behov att öka jämställdheten i samhället. Vi har därför stött, och i vissa fall tagit initiativ till, de satsningar som har gjorts på genusforskning. Satsningar måste fortsätta och förstärkas eftersom genusforskningen ännu inte är etablerad och accepterad. Det är anmärkningsvärt att ingen av de nu aktuella utredningarna om forskningsfinansieringen innehåller några analyser av genusvetenskapens ställning eller lämnar några förslag på hur den ska finansieras eller organiseras i framtiden.

"Genusforskningen måste garanteras långsiktigt"

Marie Granlund, utbildningspolitisk talesperson, socialdemokraterna:

Vi inrättade ationella sekretariatet för genusforskning 1998, och vi står tydligt fast vid att den befintliga genusforskningen måste garanteras långsiktigt. Vi är också öppna för att ställa hårdare krav på lärosäten och forskningsfinansierare på att ha ett aktivt genusperspektiv – både när det gäller en mer jämställd tillsättning

av professorer och uppföljning av vilka forskare som får anslag. Hur sådana hårdare krav ska formuleras och vilka styrmedel som är mest effektiva för vi gärna en dialog med genusforskningen om.

"Tidigare satsningar på genusforskningen har varit väl använda pengar"

Lage Rahm, riksdagsledamot, mp, suppleant i utbildningsutskottet:

Miljöpartiet vill fortsätta att göra särskilda satsningar på genusforskningen. Vi vill skapa ett jämställt och jämlikt samhälle där individer frigörs från strukturella förtryck, och för att kunna göra det så krävs kunskap. Genusforskningen har vuxit sig stark, men behöver bli ännu starkare innan vi kan vara säkra på att den kan stå helt på egna ben.

Miljöpartiet anser att de satsningar som vi tidigare gjort på genusforskningen har varit väl använda pengar – Sverige har presterat genusforskning av mycket hög klass. Därför vill vi fortsätta satsa. Dock har vi inte ännu fastlagt hur våra förslag rörande forskningsproppen kommer att se ut.

"Satsningar på jämställdhet inom forskningen kommer prioriteras"

Helena Carlestam, politiskt sakkunnig, centerpartiets riksdagskansli:

Medel skulle kunna ges till de olika lärosätena genom att delar av medlen konkurrensutsätts, dvs hur väl man uppfyller olika kvalitetskriterier eller målformuleringar. Satsningar på ökad jämställdhet inom forskningen är viktigt och ska prioriteras. Centerpartiet kommer aktivt att arbeta för detta. Själva formerna för detta håller vi nu på att förhandla inför forskningspropositionen.

"Forskningsmedel skall i högre utsträckning fördelas efter kvalitet"

Christer Nylander, folkpartiet, ledamot utbildningsutskottet:

Genusforskningen tillför viktiga perspektiv och kunskaper. Det var Barbro Westerholm (fp) som i början av 1990-talet drev igenom att det örönmärkta anslag som idag fördelas av

om fortsatt stöd?

Vetenskapsrådet skulle införas, under Lars Leijonborgs tid som forskningsminister har detta fördubblats. Folkpartiets ambition med forskningspropositionen är bland annat att kraftigt öka lärosätenas basresurser, och att forskningsmedel i högre grad ska fördelas efter kvalitet. Jag är övertygad om att detta kommer att innebära förbättrade villkor för mycket av svensk genusforskning. Exakt hur det kommer att se ut är dock för tidigt att säga.

"Genusforskning ska ha samma villkor som annan forskning"

Gunilla Tjernberg, kristdemokraterna, ledamot i utbildningsutskottet:

Genusforskning är en viktig del av den totala forskningen. Den är idag, efter ett uppbyggnadsskede, en etablerad forskningsinriktning och vi kan se att den riktade satsning som gjordes i forskningspropositionen runt sekelskiftet har varit lyckosam. Vår

syn på forskning utgår dock i grunden från lärosätenas frihet och autonomi, där staten i minsta möjliga mån ska styra resurserna. Kristdemokraterna ser därför fram emot att genusforskningen ges möjlighet att växa på samma villkor som övrig forskning.

"Politiker ska undvika detaljstyre"

Lars Hjalmered, moderaterna, ledamot utbildningsutskottet:

Jag vill varken svara ja eller nej. Jämställdheten är viktig, män och kvinnor ska behandlas lika. Däremot tycker jag att vi som politiker ska undvika att detaljstyra hur skattepengarna till forskning används. Vår uppgift är att ge övergripande inriktning och i övrigt låta forskarsamhället avgöra hur pengarna används. Enskilda forskare och forskningsområden ska värderas utifrån vetenskaplig kvalitet. Jag är övertygad om att duktiga genusforskare på egna meriter kommer att stå sig väl i den konkurrensen.

"Höger och vänster är inte relevant längre"

Det är inte längre en fråga om höger eller vänster. Genusforskningen har ett brett politiskt stöd. Den slutsatsen måste man dra av svaren här intill från riksdagspartierna.

ANALYS // Bosse Parbring

Detaljerna är inte klara ännu. Förhandlingar pågår. Stödet kan se annorlunda ut än tidigare. Men det blir fortsatt statliga satsningar på genusforskning.

Tidigare har de flesta borgerliga partier hänvisat till detaljstyrning och forskningens frihet när det talats om särskilda satsningar på genusforskning. Nu är det bara moderaterna och till viss del kristdemokraterna som håller fast vid det. Kristdemokraterna har gett stöd till tidigare satsningar och moderaternas filar på sin jämställdhetsprofil, så de kommer knappast att stoppa de få miljoner de egentligen handlar om.

Det avgörande är att stödet kommer från centerpartiet, som har ordförandeposten i riksdagens utbildningsutskott, och folkpartiet som har den ansvarige

ministern. Och Lars Leijonborg har tidigare i *Genusperspektiv* i princip lovat att stödet ska finnas kvar.

Egentligen är det inte så konstigt. Precis som folkpartiet säger i enkäten var det den förra borgerliga regeringen som inledde örönmärkning. Sedan har socialdemokratiska regeringar med stöd av vänsterpartiet och miljöpartiet utökat stödet.

Men ändå stod det och vägde efter senaste valet. Genusforskningen hade fått en vänsterstämpel och det var inte längre lika hett bland landets politiker att kalla sig feminist efter debatten kring dokumentärerna *Könskriget* och *Feministiskt initiativ*.

När den första budgeten lades fram fanns dock stödet till genusforskningen kvar. Leijonborg har valt att följa den plan som den förra majoriteten beslutade om genom förra forskningspropositionen. Och i höstens forskningsproposition kommer stödet att finnas kvar i någon form. Höger eller vänster är inte relevant längre.

Skriften är redaktör för Nikk magasin.

Karlstad satsar på tillämpad genusforskning

Centrum för genusforskning vid Karlstads universitet vill etablera sig som nationellt centrum för tillämpad genusforskning fram till 2012. Det skriver man i en ansökan till Vinnova.

Värmland har enligt SCB:s jämställdhetsindex (2005) en mer könssegregerad arbetsmarknad än någon annan region i landet. Med pengar från EU gick Region Värmland och Karlstads universitet ihop för att vända trenden av utflyttning till att istället attrahera arbetskraft till regionen.

Cristina Grenholm

– Ett samhälle fungerar inte om det inte har goda villkor för kvinnor och män. Problematiken för regionen är bland annat att det finns en stor utflyttning av högt utbildade kvinnor, säger Cristina Grenholm professor vid Centrum för genusforskning, CGF, och projektledare för forskningsprojektet "Jämställdhet för hållbar tillväxt" och "JämVäxt".

Målet är att på sikt stabilisera den process som vi startat. Vi vill inte att det bara ska bli en regional angelägenhet, utan också en nationell och internationell. Det är viktigt att kunna samla ihop erfarenheterna och relatera dem till den inomakademiska diskussionen, säger hon.

Det man vid CGF menar med tillämpad genusforskning följer i stora drag den så kallade Triple Helix-modellen. Denna bygger på ett aktivt deltagande och samspel mellan regionala aktörer inom forskning, politik och näringsliv, för att de olika aktörerna ska ingå ett ömsesidigt utbyte vid flera olika skeden.

– Det handlar inte bara om operationalisering av forskningsrön, säger Cristina Grenholm, utan framför allt vill vi skapa en arena för kommunikation.

Text: Jimmy Sand

LÄS MER: En längre version av intervju med Grenholm finns på www.genus.se.

Så får du del av EU-miljarderna

Med en budget på 53 miljarder euro är Sjunde ramprogrammet, FP7, den största forskningssatsning EU någonsin gjort. Genusforskningen har tillskrivits en viktig roll för att nå de högt uppsatt kunskapsmålen.

För att rusta Sveriges genusforskare för ett aktivt deltagande i EU-satsningen samlade Nationella sekretariatet för genusforskning en grupp rutinerade FP7-kännare till en informationsdag på Vinnova, Stockholm.

Texter: Frida Lundberg och Camilla Norrbin

GABRIELLA NORLIN, SAKKUNNIG UTVÄRDERARE OCH KONTAKTPERSON FÖR DELPROGRAMMET SCIENCE AND SOCIETY:

"EU är inte intresserat av att stödja ditt projekt utan av hur ditt projekt kan stärka EU-tanken."

En framgångsrik ansökan ska inte utgå från vad EU kan ge ditt projekt utan vad ditt projekt tillför EU, säger Gabriella Norlin, Vetenskapsrådet.

"En ansökan bedöms efter hur väl projektiden stämmer överens med utlysningen, samt efter ansökans kvalitet och originalitet. Det är också oerhört viktigt när det gäller ansökningar till

science and society att flera olika länder ingår, tre är ett minimum. Vi får ibland ansökningar som är regionala. De åker ut direkt. Motivera vad projektet tillför Europa varför det ska genomföras tillsammans och inte som ett nationellt projekt. Innehållet i en ansökan ska avspegla sig i budgeten.

Gabriella Norlin

MARTA SANDÉN, SAKKUNNIG UTVÄRDERARE I EU:S PROGRAM SEDAN 1992:

"Jag har fått ett nätverk i hela Europa."

Att bli utvärderare är dels ett sätt att få kunskap i hur ansökningar behandlas, dels en möjlighet att påverka urvalet, dels en unik möjlighet att nätverka. Och suget efter kvinnor är stort.

"När jag började som utvärderare fanns det nästan inga kvinnor alls. Det har stegvis förändrats under åren och nu tillämpas i praktiken kvotering och det har visat sig att det finns väldigt många kompetenta kvinnor... Det man får betalt räcker visserligen knappt till att täcka kostnaderna men jag har

Marta Sandén

fått ett nätverk i hela Europa, personliga kontakter med politiker, forskare, organisationer och journalister. När man ansöker om att bli utvärderare ska man inte, som kvinnor tenderar att göra, underskatta sin kunskap och sin person. Man ska ange alla sina referenser och erfarenheter. Allt som har med utvärdering och internationella uppdrag att göra är meriterande.

Under utvärderingsprocessen gör man först en individuell värdering, de

Miles Davies,
Karolinska institutet.

MILES DAVIES, KI:S GRANTS OFFICE:

"Svenskarna måste bli mer proaktiva."

Från 80 miljoner kronor från EU-kommissionen år 2002 till 186 miljoner 2007. Det är facit sedan Karolinska institutet startade sin egen Grants Office, som hjälper forskare att ansöka om externa forskningsmedel. Enhetschef Miles Davies ser framgången som en fråga om information.

"Lobbying är något fult i Sverige till skillnad från i andra europeiska länder. Svenskarna måste lära sig att bli mer proaktiva. Det gäller att få in sina nyckelord, 'genus', i utlysningarna. Innan utkasterna finns jobbar vi med att påverka finansierarna. När utkasterna till utlysningarna läcker ut i förväg börjar vi jaga forskare som vi tror kan passa in, och när utlysningen sedan kommer officiellt informerar vi om dess innehåll genom seminarier, nyhetsbrev och mejl. Att skriva ansökningar upplevs bland forskare generellt som svårt. Men det är viktigt med en lockande text och vi hjälper till med struktur, språk och inte minst med budgeten. Vi hjälper också till om projektet tas upp till förhandling i Kommissionen och med återrapportering. Många forskare säger att de aldrig skulle ha klarat sig genom EU:s snåriga nätverk på egen hand."

FOTNOT. En enkel manual för hur man fyller i intresseanmälan kan rekvideras genom Tina Zetraeus, tiz@vr.se.

DAN ANDRÉE, SAKKUNNIG PÅ UTBILDNINGSDEPARTEMENTET:

"Alla kan påverka utlysningarna i FP7"

Vad gör du om ditt önskeprojekt aldrig dyker upp i ramprogrammets utlysningar? Påverkar såklart! Dan André ger en snabbkurs i konsten att skapa gehör för just din forskningsidé.

"Det är möjligt att ha inflytande över pågående ramprogram genom att påverka de årliga arbetsprogrammen. Arbetsprogrammen har till uppgift att implementera de politiska beslut som styr innehållet i ramprogrammen och är oerhört viktiga eftersom de politiska besluten bara sätter generella ramar för hur verksamheten ska se ut. Det finns fortfarande stora möjligheter att påverka innehållet i FP7, stora delar av budgeten är fortfarande inte in-tecknad.

Dan André

Alla har möjlighet att utöva påverkan, men man måste ha en strategi och ett bra nätverk. Det är nödvändigt att dels känna till hur beslutsgången kring arbetsprogrammen ser ut, dels på vilket sätt och mot vilka man ska kommunicera sitt budskap.

Den årliga cykeln för arbetsprogrammets utformande kan delas in i

en konsultationsfas, en fas där utkasterna skrivs och en beslutandefas. Vill man utöva inflytande ska man agera under konsultationsfasen. När utkasterna ligger på bordet minskar chanserna att påverka drastiskt. Konsultationsfasen för arbetsprogrammet för 2010 ligger i augusti-september i år och för att få in sitt område i arbetsprogrammet så krävs att man kan övertyga kommissionens tjänstemän om varför det är viktigt och lönsamt ur ett europeiskt framtidsperspektiv.

Ett bra sätt att påverka är att enskilda forskare, forskargrupper och till exempel organisationer går samman och arbetar utifrån sina respektive förutsättningar mot samma mål i Bryssel. Man kan ha ett mindre seminarium eller en workshop och se till att få med de handläggare som är ansvariga för området. Om handläggarna ser att det ligger i linje med deras uppgift och kan underlätta deras jobb så kommer de att komma."

LÄS MER. Dan André's skrift "A rough guide to the FP7 work programmes - Who can be involved in the preparation? What to do, when and how?" ger dig detaljerad kunskap om möjligheterna att påverka inom FP7. Publikationen finns att ladda ner på www.vinnova.se/Publikationer/Produkter/A-rough-guide-to-the-FP7-Work/.

CAMILLA NORRBIN, EU-ANSVARIG PÅ NATIONELLA SEKRETARIATET FÖR GENUSFORSKNING:

"Gender dimension ska genomsyra FP7"

I Lissabonfördraget från 2001 har EU satt upp ett mål om att vara den mest dynamiska och kunskapsbaserade ekonomin i världen år 2010. För att lyckas med det tillskrivs man en ökad andel kvinnor i vetenskapsamfundet en avgörande roll. Även genusforskning beskrivs som en viktig aspekt för kunskapsutvecklingen, säger Camilla Norrbin.

"I Sjunde ramprogrammet och Lissabonfördraget används begreppet "gender dimension" för att definiera både jämställdhetsarbetet och genusperspektivet. Gender dimension ska enligt beslut i Europaparlamentet och Europeiska unionens råd genomsyra verksamheten inom FP7 och detta betyder alltså dels att könsbalans ska

Camilla Norrbin

råda på alla nivåer inom forskningsprojekten och att genusperspektivet ska finnas med.

Till skillnad från i Sjätte ramprogrammet är det inte längre obligatoriskt att i ansökningarna redogöra för jämställdheten i projektet men frågor som rör relationen mellan jämställdhet, genus och vetenskaplig excellens har likväl tillskrivits mycket stor betydelse för att den europeiska forskningen ska bli framgångsrik. Därför bör projekt som finansieras behandla genusaspekten adekvat."

LÄS MER: Camilla Norrbins guide till FP7 kommer inom kort att finnas tillgänglig på www.genus.se/genusresurser/.

Nationellt resurscentrum för jämställdhetskunskap efterlyses
Länken mellan jämställdhetsarbets teori och praktik måste stärkas. Det är en av slutsatserna när Nationell temagrupp Jämställdhet Argus nyligen hade sitt avslutande strategimöte. Gruppen efterfrågar en sammanhållande nationell resurs för praktiskt jämställdhetsarbete i arbetslivet som bland annat skulle fungera som forsknings- och utvecklingsarena. Långsiktiga strukturella förändringar med sikte på ett mer jämställt samhälle kräver en utvecklad jämställdhetsforskning som fokuserar på de villkor som råder för jämställdhetsutveckling samt utvärderar satsningarna, menar gruppen.

Den föreslagna nationella resursen skulle också fungera som kunskapsbank och informationskanal.

“Genuspengarna kommer att rulla in även med den borgerliga regeringen. Jag har kollat med forskningsminister Lars Leijonborgs medarbetare på utbildningsdepartementet.”

Svenska Dagbladets ledarskribent Maria Abrahamsson levererar goda nyheter till Genusperspektiv 080523.

Genusforskarförbundet öppnar för stödmedlemskap

Sveriges Genusforskarförbund hade årsmöte i Örebro den 22 maj. Utöver de forskningspolitiska frågorna, ägnar förbundet mycket kraft åt organisationsuppbyggnad. En nyhet är att institutioner och organisationer kommer att kunna teckna stödmedlemskap i förbundet.

En ny hemsida har också tagits i bruk. Med denna hoppas man kunna skapa ett kontaktforum för medlemmar och andra intresserade.

På årsmötet lämnade bland andra professor Anna Jónasdóttir styrelsen. Anna Wahl, Irene Molina, Jens Rydström och Malin Rönnblom valdes in som ledamöter. Mia Liinason är ny suppleant i styrelsen. Ordförande och vice ordförande är även fortsättningsvis Inger Lövkrona och Kerstin Alnebratt.

Förbundets hemsida kan besökas på www.genusforskning.org

Genusforskarskolan får högt betyg av HSV

Den tvärvetenskapliga Genusforskarskolan vid Umeå universitet får goda omdömen i Högskoleverkets utvärdering. Forskarskolan har tydligt förstärkt integrationen av genusperspektiv inom de ämnen som ingår och dessutom bidragit till ett tvärvetenskapligt utbyte forskarutbildningsämnen emellan, skriver verket i sin rapport.

Genusforskarskolans verksamhet, som pågått sedan 2001, har som målsättning att främja genusforskningen som en inriktning inom olika discipliner och som ett tvärvetenskapligt kunskapsområde. Samtliga doktorander är knutna både till sin ämnesinstitution och till Genusforskarskolan. De har också minst två handledare, varav minst en har genuskompetens.

Enligt Högskoleverkets bedömargrupp fungerar den vetenskapliga dialogen om integrering av genusperspektivet väl och

Annelis Bränström-Öhman

Genusforskarskolans studierektor Annelis Bränström-Öhman ser just den breda förankringen som en av verksamhetens största tillgångar.

– Doktoranderna får kontinuerligt möjligheter att etablera de nätverk som andra genusforskare måste bygga när de är disputerade, säger hon.

För att skapa goda förutsättningar för forskarområdet att utvecklas ytterligare menar emellertid bedömargruppen att det i framtiden måste vara möjligt att inom Genusforskarskolan även disputeras i ämnet genusvetenskap. Arbetet med en parallell forskarutbildning i genusvetenskap är redan på gång och de första doktoranderna beräknas kunna börja tidigast hösten 2009.

Text: Frida Lundberg

Glastaket håller kvinnliga lundakemister nere

Trots likvärdig mängd citeringar och publikationer rankades de kvinnliga forskarna vid kemiska institutionen i Lund lägre än de manliga i en nyligen gjord utvärdering.

– Uppenbarligen uppfattas männen som mer kompetenta än vad deras prestation antyder, medan kvinnorna undervärderas, säger två kvinnliga forskare vid institutionen till Vetenskapsrådets tidning *Tentakel*.

Rankningen föranleddes av att institutionen stod inför neddragningar och en extern utvärderingskommitté tillsattes för att ta fram ett underlag för besparingar. När resultatet offentliggjordes uppenbarade sig ”glastaket”, det osynliga hinder som sätter stopp för kvinnor som närmar sig toppen av karriärstegen, skriver *Tentakel*.

En av de kvinnliga forskarna drar paralleller till den kända studien av Agnes Wold och Christine Wennerås som visade att det krävdes 2,5 gånger så hög produktivitet av kvinnor för att nå samma ranking som män.

Ny litteratur

I den nyligen utgivna publikationen *Akademins anrikning av män – En studie av svensk utbildningsstatistik 1957–2002* visar lä-

karen och nytillsatta ledamoten i Högskoleverkets jämställdhetsråd Cecilia Crapowska hur männen anrikas under karriären medan kvinnorna försvinner, bland annat som ett resultat av att kvinnor bedöms hårdare i varje karriärsteg och att orättvisorna ackumuleras när kvinnorna får sämre chans att meritera sig inför nästa karriärsteg.

Studien belyser också hur anrikningen fördelar sig över disciplinerna. Rapporten kan beställas från ann-sofie.wigg-bodin@uadm.uu.se.

EU, forskning och jämställdhet – en ambition som försvann

Redan 1957 fastställdes principen om likabehandling av kvinnor och män i art 141 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, genom kravet på lika lön för likvärdigt arbete. Sedan dess har det tillkommit ett antal regleringar, beslut, domstolsavgöranden och högtidstal. Hur ser det då ut inom EU?

Idag tjänar kvinnor fortfarande mindre än män – närmare 15 procent mindre. Den siffran har varit stabil under den senaste tio åren. Kanske trodde du att det faktum att fler kvinnor än tidigare arbetar skulle göra skillnad? Nej. Kanske trodde du att den höga andelen unga kvinnor som studerar vidare och tar universitetsexamen skulle betyda en förändring? Nej. Kanske trodde du att alla löften och högtidstal betydde aktivt arbete och infriade löften? Nej.

Färdigheter som betraktas som typiskt kvinnliga värderas ofta lägre än de som associeras med män. Kvinnodominerade yrken är ofta sämre betalda än mansdominerade, även om de kräver liknande kvalifikationer.

“Snart kan vi fylla hela bibliotek med rapporter och statistik. Hyllan för åtgärder är däremot nästan tom.”

Barnsköterskor tjänar mindre än bilmekaniker, kassörskor tjänar mindre än lagerarbetare och sjuksköterskor tjänar mindre än poliser.

Dags för halvtidsreslutat

Jag var med och fick EU-kommissionens ordförande Barroso att lova att göra en färdplan för jämställdhet i Europa. Den började gälla 2006 och i år är vi halvvägs till 2010. Det är dags att begära halvtidsresultat!

I svaret på en skriftlig fråga jag ställde till kommissionen i våras konstateras att det är brist på kvinnor som akademiker, forskare, inom

Debatt

Vill du skriva en debattartikel som berör genusforskningens villkor? Skicka ditt inlägg till frida.lundberg@genus.se. Vi förbehåller oss rätten att av utrymmesskäl korta i texten.

teknisk design och produktion liksom på beslutsfattande nivåer. Bättre resultat är därför också en prioritering i EU:s ekonomiska utvecklingsarbete, Lissabonstrategin.

EU:s ramprogram för forskning och utveckling, FP7, har också som mål att uppmuntra kvinnors deltagande inom forskning och utveckling. Dels vill man få kvinnliga studenter att intressera sig för teknikstudier, dels få kvinnor med vetenskaplig utbildning att stanna kvar inom vetenskapliga yrken. Hur? Ja det förtäljer historien inte. Men det finns en rapport från en grupp som delvis tycker att osv ...

Kommissionen föreslår också att mentorssystem inrättas liksom att ambassadörer utses. Goda exempel ska finnas från expertgrupperna Women in Science and Technology och Women in decisionmaking.

Lagstiftningens effektivitet granskas
Kommissionen påpekar också att den fortsätter att stödja medlemsstaternas åtgärder, särskilt genom att samla in,

analysera och sprida jämförbar information i ämnet bland annat genom databasen Kvinnor och män i

beslutsfattande ställning. Förra året publicerades en expertrapport kallad *Women and men in decision-making 2007: analysis of the situation and trends*. Slutligen granskar kommissionen för närvarande effektiviteten i lagstiftningen och överväger vad den skall göra. Det sistnämnda känns verkligen tryggt, tycker jag!

Snart kan vi fylla hela bibliotek med rapporter, expertgruppsresultat och statistik. Hyllan för åtgärder är däremot nästan tom. Dessutom känner vi väl igen situationen också från svensk horisont. Det är dags att gå från ord till handling. Det är flera decennier sedan Sverige generellt sett, frånsett ämnesval, hade en acceptabel kvot kvinnor i universitetsstudier.

Är det fler än jag som undrar vad forskningspolitiska propositionen kommer att säga i detta ämne?

Lena Ek, EU-parlamentariker, Centerpartiet

Ny HSV-rapport om könsfördelningen inom akademien
Allt fler kvinnor och allt färre män väljer att studera på högskolan. Men trots att kvinnorna dominerat grundutbildningarna under 30 år och nu är mer välutbildade än någonsin är det männen som sitter på toppositionerna såväl inom akademien som utanför. Det slår högskoleverket fast i en rapporten *Kvinnor och män i högskolan*, en återblick över vad som hänt de senaste tio åren gällande könsfördelningen inom akademien och på arbetsmarknaden.

När det gäller forskarstudier är könsfördelningen jämn, men i en enkätundersökning bland landets doktorander som Högskoleverket nyligen låtit göra framkommer att kvinnorna i lägre utsträckning än männen känner sig uppmuntrade att studera vidare.

Rapporten kan laddas ner från www.hsv.se

Nya Nikk magasin blir brygga mellan forskning och politik

I juni kommer den nordiska tidningen Nikk magasin ut i ny form. Nya Nikk magasin vill tydligare än förr vara en arena för dialog mellan genusforskning, jämställdhetspolitik och jämställdhetspraktik.

– Ambitionen är att Nikk magasin i högre grad än tidigare ska nå målgrupper utanför forskarvärlden, säger tidningens redaktör Bosse Parbring.

Juninumret har temat kön och ledarskap, med särskilt fokus på politik och näringsliv, och innehåller bland annat en intervju med EU-kommissionär Margot Wallström.

Genusperspektivets betydelse i folkhälsofrågan

I en ny kunskapsöversikt, *Folkhälsofrågor ur ett genusperspektiv*, från Statens folkhälsoinstitut behandlas frågan om hur föreställningar om manligt och kvinnligt påverkar våra livsvillkor och vår hälsa. Skriften belyser de fyra områdena medikalisering, arbetsliv, maskuliniteter och mäns våld mot kvinnor ur ett genusperspektiv och kan laddas ner från www.fhi.se.

Kalendarium

26-27 augusti 2008

Jämställdhet, göra, lära – JGL Bas
Försvårshögskolan genomför JGL Bas för dig som vill få grundläggande kunskap om genus och jämställdhetsfrågor. Umeå

11-12 september 2008

Gender, Intersectionality and Regional Development

Conference arranged by the Nordic Network of the Regional Studies Association and researchers within the Challenging Gender Centre of Excellence at Umea University.

17 - 19 september 2008

NorWiP – Annual Meeting 2008 – GenDADA Crossing Perspectives on Gender and Physics. Uppsala University.

18 - 19 september 2008

Att lyfta genus och jämställdhet
Nationell konferens om genusintegrering i högskolan.
Linköpings universitet

06 - 08 oktober 2008

Changing Gender Relations: Nordic Feminism and Gender Research 2008. Feminism and gender research in the Nordic countries. Karlstad.

Mer information och fler arrangemang finns på www.genus.se.

“Var inte arg, var smart!”

Fler män än kvinnor medverkar i medierna, nyhetsvärderingen är ofta könsstereotyp och “manliga” intressen som sportresultat får ett oproportionerligt stort utrymme. Den 22–23 april var Nationella sekretariatet för genusforskning medarrangör till Umeåkonferensen “Hur ska vi få en mer jämställd journalistik?”.

Inledningstalare var journalisten, forskaren och aktivisten Colleen Lowe Morna från Johannesburg, Sydafrika. Hon är VD för den ickestatliga organisationen *Genderlinks*.

– Svarta kvinnor utgör 41 procent av befolkningen i Sydafrika, men är bara 7 procent av nyhetskällorna. För att åtgärda det här måste vi tala mediernas språk. Var inte arg, var smart!

Bland annat arbetar *Genderlinks* med att förmedla vanliga människors berättelser på ett sätt som medierna tilltalas av. Undersökningar visar att lokala infallsvinklar och personfoku-

Sydafrikanska forskaren och journalisten Colleen Lowe Morna inledningstalade

serad nyhetsrapportering är det som efterfrågas av konsumenter.

Flera forskare lyfte fram deklarationen från FN:s kvinnokonferens i Beijing 1995. Där betonas vikten av att ge kvinnor större tillgång till medierna och att motverka stereotypa könsskildringar.

Huvudarrangör och moderator var Karin Alfredsson, gästprofessor i journalistik vid Umeå universitet.

Text: Jimmy Sand

Sekretariatets uppgifter

Nationella sekretariatet för genusforskning har till uppgift att främja svensk genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning.

Detta sker bland annat genom utredningsarbete, informationsspridning, konferenser och seminarier.

I Nationella sekretariatet för genus-

forsknings uppgifter ingår bl a att:

- överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat,
- analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden, och
- arbeta för ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse.

Nationella sekretariatet
för genusforskning

Genusperspektiv utges av Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel 031-786 56 00. E-post sekretariat@genus.se. Webbplats www.genus.se. Genusperspektiv är gratis och kommer ut cirka sex gånger om året. Ansvarig utgivare: Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, tel 031-786 56 03, e-post anne-marie.morhed@genus.se. Referensgrupp: Kenneth Abrahamson, FAS, Tina Acketoft, riksdagsledamot, Anne Hammarström, professor i folkhälsovetenskaplig genusforskning, Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap, Anna Lundh, Högscoleverket, Nina Lykke, professor i genusvetenskap, Ulf Mellström, professor i genus och teknik, Anne-Marie Morhed, föreståndare, Camilla Norrbin, forskningshandläggare, Lena Olson, informatör, Annika Carlsson, riksdagsledamot, Magdalena Streijffert, riksdagsledamot, Lena Trojer, professor i IT och genusforskning, Majlène Westerlund Panke, Vetenskap & Allmänhet, FD Annika Olsson, Stockholms universitet, Kerstin Alnebratt, doktorand, Göteborgs universitet, FD Tora Holmberg, Uppsala universitet. Grafisk form: Daniel Burkhalter, E & B Reklambyrå AB. Tryckeri: Grafikerna Livréna i Göteborg AB. ISSN: 1652-3768. Upplaga: 4500. Prenumeration: Nätverkstan Ekonomitjänst, tel 031-743 99 05, e-post ekonomitjanst@natverkstan.net. Vik. red: Frida Lundberg, tel 031-786 56 01, e-post frida.lundberg@genus.se.